

LUONNOS 30.1.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 141/2025 vp) täydentämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esityksessä HE 141/2025 vp ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia siten, että Verohallinto voisi jatkossa kerätä vertailutietotarkastusta varten tietoja tarpeellisessa laajuudessa tietosuojasääntelyssä henkilötietojen käsittelylle säädettyjen vaatimusten puitteissa. Käsillä olevassa täydentävässä hallituksen esityksessä otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 48/2025 vp esittämät hallituksen esitystä HE 141/2025 vp koskevat huomautukset täydentämällä mainitussa esityksessä ehdotettua sääntelyä.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan sääntelyyn täydennyksiä, jotka koskevat pääasiassa vertailutietotarkastuksen tekemisen perusteita, vertailutietotarkastuksen käytön viimesijaisuutta, tietojen keräämisen laajuutta ja tarkastusten toistuvuutta sekä luonnollisen henkilön oikeusturvaa. Täydentävässä esityksessä ehdotetaan selkeyden vuoksi myös sääntelyn jakamista kahteen pykälään siten, että tietopyynnöstä vertailutietotarkastuksessa säädettäisiin uudessa 21 a §:ssä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	3
2.1 Keskeiset ehdotukset.....	3
2.2 Pääasialliset vaikutukset.....	3
3 Lausuntopalaute	5
4 Säännöskohtaiset perustelut	5
5 Voimaantulo	14
6 Suhde täydennettävään esitykseen.....	14
7 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	14
LAKIEHDOTUS	16
Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	16
LIITE	19
RINNAKKAISTEKSTIT	19
Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	19
Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta	23

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Hallituksen esitys HE 141/2025 vp, jäljempänä *täydennettävä esitys* tai *alkuperäinen esitys*, annettiin eduskunnalle 9.10.2025. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia (1558/1995) siten, että Verohallinto voisi jatkossa kerätä vertailutietotarkastusta varten tietoja tarpeellisessa laajuudessa tietosuojasääntelyssä henkilötietojen käsittelylle säädettyjen vaatimusten puitteissa.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta antoi esityksestä lausunnon PeVL 48/2025 vp. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan sääntelyn täsmentämisestä, vertailutietotarkastuksen tekemisen perusteiden sääntelystä, vertailutietotarkastuksen käytön viimesijaisuudesta, tietojen keräämisen laajuudesta ja tarkastusten toistuvuudesta, oikeusturvasta sekä tarpeesta saattaa valtiovarainvaliokunnan mietintöluonnos perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Perustuslakivaliokunnan huomautukset otetaan huomioon esittämällä alkuperäisessä esityksessä ehdotettuun säännökseen tarvittavat muutokset käsillä olevassa täydentävässä hallituksen esityksessä.

1.2 Valmistelu

Täydentävä esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelua on tehty yhteistyössä Verohallinnon kanssa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat mukaan lukien lausuntopyynnöt ja saadut lausunnot ovat nähtävillä julkisessa palvelussa internetosoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM166:00/2025>.

2 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

2.1 Keskeiset ehdotukset

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä (HE 141/2025 vp) ehdotettuun vertailutietotarkastusta koskevaan sääntelyyn ehdotetaan täydennyksiä, jotka koskevat pääasiassa vertailutietotarkastuksen tekemisen perusteita, vertailutietotarkastuksen käytön viimesijaisuutta, tietojen keräämisen laajuutta ja tarkastusten toistuvuutta sekä luonnollisen henkilön oikeusturvaa. Merkittävien täydennys koskee luonnollisten henkilöiden kotimaisten maksutapahtumien rajaamista säännöksen ulkopuolelle silloin, kun valvonnan kohteena on luonnollisen henkilön velvoitteiden noudattaminen. Täydentävässä esityksessä ehdotetaan selkeyden vuoksi myös sääntelyn jakamista kahteen pykälään siten, että tietopyynnöstä vertailutietotarkastuksessa säädettäisiin uudessa 21 a §:ssä. Täydennyksillä otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 48/2025 vp) esittämät huomautukset.

2.2 Pääasialliset vaikutukset

2.2.1 Taloudelliset vaikutukset julkiseen talouteen

Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta Verohallinnon tiedon-
saantioikeus olisi rajatumpi kuin alkuperäisen esityksen mukaisessa ehdotuksessa. Muutosten
johdosta vertailutietotarkastukset olisivat rajattuja ja kohdennettuja toimintaan, jossa verojen
välttämisen riski on suuri.

Alkuperäisen esityksen mukaan vuosittaisen verotuoton arvioitiin olevan noin 100 miljoonaa
euroa. Verohallinnon mukaan arvio alenisi täydentävässä esityksessä ehdotettujen muutosten
johdosta noin 10–40 miljoonalla eurolla verrattuna alkuperäisen esityksen arvioon ja olisi siten
noin 60–90 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi täydentävässä esityksessä ehdotetuilla muutok-
silla voi Verohallinnon arvion mukaan olla vaikutusta siihen, kuinka nopeasti säännöksen ta-
voiteltu tehokkuus saavutetaan.

Alkuperäisen esityksen mukaan Verohallinnon aiempina vuosina vertailutietotarkastuksilla saa-
dun aineiston perusteella tekemien verotarkastusten, verituksen oikaisujen, kiinteiden toimi-
paikkojen valvonnan sekä harmaan talouden tarkastusten perusteella hyötyjen arvioitiin olevan
noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Verohallinnon arvion mukaan täydentävässä esityksessä eh-
dotetuilla muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta arvioon tältä osin. Lisäksi alkuperäisessä
esityksessä arvioitiin muodostuvan noin 80 miljoonaa euroa hyötyjä eri veroriskien verovaje-ar-
vioista, jotka perustuvat sellaisten veroriskien laajuuteen, joiden valvonnassa rajat ylittävää ra-
haliikennettä koskevasta vertailutiedosta olisi hyötyä. Täydentävässä esityksessä ehdotetut
muutokset vaikuttavat Verohallinnon arvion mukaan verotuottoon erityisesti tältä osin.

Verotuottojen arvioitu 60–90 miljoonan euron kasvu jakautuisi eri verolajeille seuraavasti:

- Ansiotulovero: vähintään 4,8 miljoonaa euroa
- Pääomatulovero: vähintään 6,6 miljoonaa euroa
- Yhteisövero: vähintään 24,6 miljoonaa euroa
- Arvonlisävero: vähintään 22,2 miljoonaa euroa
- Perintö- ja lahjaverot: vähintään 1,8 miljoonaa euroa

Alkuperäisessä esityksessä verotuottojen jakautumisesta valtion osuuden arvioitiin olevan noin
89 miljoonaa euroa ja kuntien noin 11 miljoonaa euroa. Täydentävässä esityksessä ehdotettujen
muutosten johdosta verotuottojen jakautumisesta valtion osuuden arvioidaan olevan vähintään
noin 53,4 miljoonaa euroa ja kuntien vähintään noin 6,6 miljoonaa euroa.

Täydentävässä hallituksen esityksessä laki ehdotetaan tulevan voimaan 1.7.2026, kun alkupe-
räisessä hallituksen esityksessä sen ehdotettiin tulevan voimaan 1.1.2026. Alkuperäisessä esi-
tyksessä arvioitiin verotuottojen kasvavan vuonna 2027 noin 50 miljoonalla eurolla, eli noin
puolella muutoksen kokonaisvaikutuksesta. Täysimääräinen 100 miljoonan euron vuosittaisen
verotuoton arvioitiin alkuperäisessä esityksessä toteutuvan vuodesta 2028 alkaen. Täydentä-
vässä esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta Verohallinto arvioi verotuottojen kasvavan
vuonna 2027 noin 30–50 miljoonalla eurolla, eli noin puolella muutoksen kokonaisvaikutuk-
sesta. Täysimääräinen 60–90 miljoonan euron vuosittainen verotuotto toteutuisi Verohallinnon
arvion mukaan vuodesta 2028 alkaen.

2.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Verohallinnolle tulisi täydentävän esityksen johdosta velvollisuus tallettaa tieto siitä, onko luonnollisen henkilön tietoja käsitelty vertailutietotarkastuksella. Lisäksi Verohallinnon tulee ottaa huomioon täydentävässä esityksessä ehdotettavat edellytykset vertailutietotarkastuksen toimitamisesta ja tietopyynnön tarkemmasta rajaamisesta. Ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäävän Verohallinnon työmäärää kuitenkin vain vähän.

2.2.3 Vaikutukset yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan

Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutusten henkilötietojen suojaan arvioidaan olevan myönteisiä, koska niillä otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnossa esittämät perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyä yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevat huomautukset. Täydentävän esityksen johdosta säännöksen soveltamisen edellytyksistä säädettäisiin nimenomaisesti ja muutoinkin säännös muuttuisi täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi. Säännökseen lisättäisiin myös sääntelyä luonnollisen henkilön oikeudesta saada tieto henkilötietojensa käsittelystä vertailutietotarkastuksella.

Merkittävin tietopyynnön rajaamista koskeva muutos verrattuna alkuperäiseen esitykseen koskisi luonnollisten henkilöiden verovalvonnassa heitä koskevien maksutilien kotimaisten maksutapahtumien rajaamista kokonaan tietopyynnön ulkopuolelle. Tämä turvaisi sen, että sääntely ei voi mahdollistaa liian laajaa maksutapahtumatietojen pyytämistä esimerkiksi siten, että maksutapahtumien perusteella olisi mahdollista muodostaa kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä.

2.2.4 Vaikutukset vertailutietotarkastuksen kohteena oleville tiedonantovelvollisille

Tiedonantovelvollisten kannalta täydentävän hallituksen esityksen muutosehdotusten vaikutusten arvioidaan olevan pääosin myönteisiä. Perustuslakivaliokunnan huomautukset huomioon ottavien muutosehdotusten arvioidaan vähentävän Verohallinnon ja tiedonantovelvollisten tulkintaerimielisyyksiä siitä, ovatko tietopyynnot perustuslain ja tietosuojasääntelyn mukaisia. Toisaalta nimi- ja yksilöintitietojen poistamisesta Verohallinnolle toimitettavasta aineistosta ja tietojen tarkemmasta rajauksesta arvioidaan aiheutuvan tiedonantovelvollisille vähäisessä määrin lisätyötä verrattuna alkuperäiseen esitykseen.

3 Lausuntopalaute

[täydennetään myöhemmin]

4 Säännöskohtaiset perustelut

21 §. Vertailutietotarkastus. Esityksessä vertailutietotarkastusta koskevaan 21 §:ään ehdotetaan lisättäväksi ne muutokset ja täydennykset, jotka perustuslakivaliokunta edellytti lausunnossaan tehtäväksi alkuperäiseen esitykseen. Alkuperäisestä esityksestä poiketen tiedonantovelvolliselle tehtävästä tietopyynnöstä vertailutietotarkastuksessa säädettäisiin kuitenkin omassa pykälässään eli uudessa 21 a §:ssä. Perustuslakivaliokunnan esittämät huomautukset otettaisiin huomioon 21 a §:ssä siltä osin kuin ne koskevat tietopyynnön sisältöä ja rajoituksia.

Alkuperäisessä esityksessä pykälän 1 momenttia esitettiin muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin täsmennys, jonka mukaisesti Verohallinto voisi tietojen keräämisen lisäksi vaatia tiedonantovelvollista luovuttamaan tietoja.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että 1 momenttia koskevaa ehdotusta ei voida pitää asianmukaisena perustuslain 2 §:n 3 momentin kannalta, koska siitä ei ilmene, mihin harkintaan

Verohallinto perustaa toimivaltansa käytön. Perustuslakivaliokunnan mukaan säännöstä on tarkennettava siten, että siitä ilmenevät ne perusteet, joilla Verohallinto voi perustella vertailutietotarkastuksen tekemistä.

Perustuslakivaliokunnan 1 momenttia koskevien huomioiden perusteella esityksessä ehdotetaan, että säännöksessä täsmennetään Verohallinnon toimivaltaperustetta vertailutietotarkastusten tekemiselle. Mainitun säännöksen pykälätekstiin lisättäisiin myös lisäedellytyksiä, jotka rajoittaisivat Verohallinnon harkintavaltaa vertailutietotarkastusten toimittamisessa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vertailutietotarkastuksen toimivaltaperusteesta. Alkuperäisessä esityksessä ehdotettuun säännökseen verrattuna pykälätekstiin lisättäisiin nimellinen maininta siitä, että Verohallinto voi toimittaa vertailutietotarkastuksen Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentissa Verohallinnon tehtäväksi säädetyn verovaltavaltan suorittamiseksi. Lisäys vastaisi alkuperäisen esityksen perusteluissa todettua. Verohallinnon harkintavaltaa kuitenkin rajoitettaisiin säätämällä vertailutietotarkastuksen käyttöalasta siten, että vertailutietotarkastuksen olisi kohdistuttava sellaisen verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan, jonka laiminlyönti muodostaa taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle.

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan sinänsä mahdollisena parantaa ehdotetun sääntelyn hyväksyttävyyttä ja oikeasuhtaisuutta perusoikeutena turvatun yksityiselämän suojan kannalta esimerkiksi täsmentämällä sääntelyä siten, että se koskisi ainoastaan veronsaajien verotusintressin näkökulmasta korkeariskisten ja rajattujen tapahtumien valvontaa. Ehdotettavan säännöksen edellytyksellä vertailutietotarkastuksen kohdistumisesta sellaisen verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan, jonka laiminlyönti muodostaa taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle, otettaisiin huomioon perustuslakivaliokunnan edellä mainittu näkemys. Verohallinnon tulisi harkitessaan vertailutietotarkastuksen käyttämistä valvontakeinona arvioida, onko valvontakohte sellainen, että se on altis velvoitteiden laiminlyönnille ja siten verotulojen kertymisen näkökulmasta korkeariskinen. Tämä riskiperusteinen arvio voisi perustua esimerkiksi Verohallinnon verotuksen toimittamisen sekä aikaisempien valvontatoimenpiteiden yhteydessä tekemiin havaintoihin tai riskianalyysiin uusien ilmiöiden vaikutuksesta verojen lainmukaiseen kertymiseen. Lisäksi Verohallinnon tulisi arvioida, minkä suuruisen riskin verotulojen kertymiselle mainittu riski muodostaa.

Taloudellisesti merkittävänä pidettävälle riskille ei kuitenkaan voida määritellä yksiselitteistä euromäärää, vaan taloudellista merkittävyyttä tulisi arvioida lähtökohtaisesti veroriskin kannalta kokonaisuutena. Taloudellisen merkittävyyden arvioinnissa otettaisiin huomioon muun ohessa valvottavan verotusta koskevan velvoitteen kokonaisverokertymä, verovelvollisten lukumäärä, arvio velvoitteen laiminlyövien verovelvollisten määrästä sekä arvio laiminlyöntien vuoksi syntyvästä verovajeesta. Taloudellisen merkittävyyden edellytys voisi kuitenkin täytyä esimerkiksi pelkästään valvottavan velvoitteen kokonaisverokertymän merkittävyyden perusteella, koska vertailutiedot voivat olla verovalvonnassa välttämättömiä silloinkin, kun Verohallinnolla ei ole arviota verovajeen määrästä. Tällaisessa tilanteessa Verohallinto saa vertailutietojen avulla arvioitua velvoitteet laiminlyövien verovelvollisten ja verovajeen määrän sen lisäksi, että se saa vertailutietojen johdosta valvottua taloudellisesti merkittävän verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen. Taloudellisen merkittävyyden arvioinnissa olisi merkityksellistä myös se, kuinka tehokas ja tarkoituksenmukainen keino vertailutietotarkastus on kyseisen velvoitteen noudattamisen verovalvonnassa. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että edellytys taloudellisesta merkittävyydestä voisi täytyä matalammalla kynnyksellä, jos kyse olisi esimerkiksi sellaisen velvoitteen valvonnasta, josta on saatavissa kattavasti vertailutietoja siten, että

Verohallinto voisi toimittaa vertailutietotarkastuksen myös, jos valvonnan kohteena olevien velvoitteiden laiminlyönti voisi vaihtoehtoisesti muodostaa merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Tällä tarkoitettaisiin tilanteita, joissa verovelvoitteet laiminlyövien verovelvollisten ja verovelvoitteet asianmukaisesti hoitavien verovelvollisten verotus muodostuisi merkittävällä tavalla epäyhdentaiseksi. Tällainen tilanne voisi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun tietyllä toimialalla toimii sekä verovelvoitteet asianmukaisesti hoitavia yrityksiä että verovelvoitteet kokonaan tai laajasti laiminlyöviä toimijoita. Tällöin verovelvoitteet lainmukaisesti hoitavat yritykset voivat olla merkittävästi heikommassa asemassa verrattuna velvoitteet kokonaan tai laajasti laiminlyöviin toimijoihin. Tällaisissa tilanteissa vertailutietotarkastuksen käyttämistä valvontakeinona voidaan pitää perusteltuna, jos epärehellisiä toimijoita ei muuten voida valvoa tehokkaasti, myös siinä tapauksessa, että valvontakohde olisi siinä määrin rajattu, että verokertymälle aiheutuvaan riskiä ei voitaisi pitää merkittävänä. Näissäkin tilanteissa Verohallinnon tulisi arvioida etukäteen aikaisempien havaintojensa pohjalta, millä toimialalla väärin toimimisen riski on korkea.

Verotusmenettelystä annetun lain 14 §:n mukaisessa tavallisessa verotarkastuksessa tarkastetaan verotarkastuksen kohteena olevan yksilöidyn verovelvollisen omaa verotusta. Vertailutietotarkastus puolestaan tulee valvontakeinona kysymykseen silloin, kun valvonnan kohde ei ole ennalta yksilöitävissä. Vertailutietotarkastuksessa kerätään tietoja yksilöimättömien verovelvollisten toiminnasta, eikä valvonnan kohteena ole tiedonantovelvollinen, johon vertailutietotarkastus on kohdistettu. Tavallinen verotarkastus ja vertailutietotarkastus eivät siten ole toistensa vaihtoehtoja verovalvonnan näkökulmasta.

7

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan useita muutoksia alkuperäisessä esityksessä ehdotettuihin pykälän 2–4 momentteihin. Lisäksi täydentävässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi 21 a §, jossa säädettäisiin tietopyynnöstä vertailutietotarkastuksessa. Uudessa 21 a §:ssä säädettäisiin osittain samoista asioista kuin alkuperäisessä esityksessä ehdotetuissa 21 §:n 2 ja 4 momenteissa. Selkeyden vuoksi myös joidenkin alkuperäisessä esityksessä ehdotettujen lisäysten sijaintia 21 §:ssä muutetaan tai ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 21 a §:ään täydentävässä esityksessä.

Alkuperäisen esityksen mukaan 21 §:ään lisättävässä 2 momentissa säädettäisiin, että Verohallinto voisi esittää sivulliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että siinä ei yksilöitäisi niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisuuksia, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Alkuperäisen esityksen mukaan tällaisen tietopyynnön olisi oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyyntö olisi alkuperäisen esityksen mukaan rajattava siten, että siitä käyvät ilmi ne verotuksessa merkitykselliset tosiseikat, taloudelliset tapahtumat tai taloudelliset toimijat, joiden perusteella tiedonantovelvollinen voi tunnistaa ne välttämättömät tiedot, joihin vertailutietotarkastus on kohdennettu. Alkuperäisen esityksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi myös siitä, että vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen. Lisäksi alkuperäisen esityksen 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen.

Täydentävässä esityksessä vertailutietotarkastuksen tietopyyntöä koskeva sääntely siirrettäisiin 21 §:n 2 momentista uuteen 21 a §:ään. Täydentävän esityksen mukaan pykälään lisättävässä 2 momentissa säädettäisiin, että vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen saman velvoitteen noudattamisen valvomiseksi, jos riski velvoitteen laiminlyönnistä ei ole poistunut. Lisäksi säädettäisiin, että edellytyksenä olisi, että velvoitteen laiminlyönti muodostaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla edelleen taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle, ja että uusi vertailutietotarkastus on välttämätön kyseisen velvoitteen noudattamisen valvonnassa. Tämä tarkoittaisi käytännössä, että Verohallinnon olisi arvioitava vertailutietotarkastuksen edellytysten täyttyminen uudelleen ottaen huomioon aikaisemmalla vertailutarkastuksella saadut tiedot. Tällöin ehdotettu sääntely täsmentäisi alkuperäisessä esityksessä ehdotettua sääntelyä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla siten, että sääntely ei mahdollistaisi vertailutietotarkastusten toteuttamista toistuvasti ilman laissa säädettyjä asianmukaisia lisäedellytyksiä. Lisäys vastaisi pääosin alkuperäisen esityksen perusteluissa todettua. Alkuperäisen esityksen 2 momentissa ehdotettiin säädettäväksi, että Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen. Tämä säännös ehdotetaan siirrettäväksi täydentävässä esityksessä 3 momenttiin.

Alkuperäisessä esityksessä 21 §:ään ehdotettiin lisättäväksi 3 momentti, jossa säädettäisiin, että Verohallinto saa käsitellä vertailutietotarkastuksessa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojalaki) 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja välillisesti ilmenee 2 momentin nojalla pyydyistä tiedoista ja tietojen käsittely on välttämätöntä verovalvonnassa. Täydentävässä esityksessä tästä säädettäisiin 4 momentissa. Lisäksi 4 momentissa säädettäisiin, että vertailutietotarkastusta ei saa toimittaa siinä tarkoituksessa, että kerättäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai että muodostettaisiin kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä. Tämä vastaisi alkuperäisen esityksen perusteluissa todettua.

Alkuperäisen esityksen 4 momentissa ehdotettiin säädettäväksi Verohallintoa koskevista suojatoimista. Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että kyseiset suojatoimet jäävät sisällöltään säännökseen sisältyvien huomattavan avoimien ja näin käytännössä vaille asiasisältöä jäävien vahvikesanojen varaan. Lisäksi ehdotuksessa on perustuslakivaliokunnan mukaan osin käytetty lakikielelle jossakin määrin vieraita ja osin vastakohtaispäätelmille tilaa jättäviä ilmaisuja. Perustuslakivaliokunta korostaa lausunnossaan, että lakiehdotuksen suojatoimia koskevien säännösten tulisi olla konkreettisia ja muuhun sovellettavaan sääntelyyn nähden erityisiä, jos näillä vaatimuksilla halutaan korostaa esimerkiksi säännöksessä mainittuja tietoturvallisuuden teknistä korkeatasoisuutta, eettistä käsittelyä, erityistä luotettavuutta, osaamista tai korkeita ammatillisia vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että ehdotettua suojatoimia koskevaa sääntelyä on syytä täsmentää.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotetuista suojatoimista säädettäisiin täydentävässä esityksessä ehdotetuissa 5 ja 6 momenteissa siltä osin kuin se on tarpeen, kun otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan lausunto. Alkuperäisen esityksen 4 momentin 2 ja 3 kohtien suojatoimista ei säädettäisi täydentävässä esityksessä lainkaan, koska niissä on kysymys asioista, jotka eivät ole konkreettisia ja muuhun lainsäädäntöön nähden erityisiä.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että lisättävässä 5 momentissa säädettäisiin, että vertailutietotarkastuksella saatuja tietoaineistoja saa käsitellä vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on nimetty tällaisten tehtävien suorittamiseen. Tämä vastaa sisällöllisesti alkuperäisessä esityksessä ehdotettua 4 momentin 1 kohtaa, mutta sanamuotoa on täsmennetty.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että 21 §:ään lisättävässä 6 momentissa säädettäisiin, että Verohallinnon olisi hävitettävä vertailutietotarkastuksella saadut tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi. Tiedot, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä, olisi kuitenkin aina hävitettävä viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun tiedot on annettu Verohallinnolle. Tältä osin säännös vastaisi sisällöllisesti alkuperäisessä esityksessä ehdotettua 4 momentin 4 kohtaa kuitenkin siten, että sanamuotoa on täsmennetty.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että hallituksen esityksen perusteella jää epäselväksi, miten henkilö, jonka verotuksesta ei ole kyse, saa tiedon arkaluontoisten henkilötietojensa käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä se, ettei esitys sisällä ehdotuksia tehokkaasta jälkikäteisestä oikeusturvasta on yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ongelmallista ja asettaa erityisiä vaatimuksia etukäteisvalvonnalle. Perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä vahvistaa yksilön jälkikäteistä oikeusturvaa koskevaa sääntelyä.

Tämän vuoksi täydentävässä esityksessä ehdotetaan 21 §:ään lisättävässä 6 momentissa säädettäväksi myös siitä, että Verohallinnon on rekisteröidyn tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi talletettava tieto siitä, onko luonnollisen henkilön tietoja käsitelty vertailutietotarkastuksella. Verohallinnon olisi talletettava myös tieto siitä, mihin 21 a §:n mukaiseen tietopyyntöön käsittely liittyy. Tämä velvollisuus koskisi vain sitä tietoa, että henkilön tietoja on käsitelty vertailutietotarkastuksella. Itse vertailutietona saatu tieto sisältöineen hävitettäisiin 6 momentissa ehdotetulla tavalla. Ehdotetun momentin mukaan nämä tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä ajankohdasta, kun Verohallinto on saanut vertailutietoaineiston. Ehdotetun momentin mukaan luonnollisella henkilöllä olisi pyynnöstä oikeus saada tieto henkilötietojensa käsittelystä vertailutietotarkastuksella.

Alkuperäisessä esityksessä rekisteröidyn tiedonsaantioikeutta on käsitelty vain esityksen perusteluissa. Ehdotettu sääntely vastaa pääosin alkuperäisen esityksen perusteluissa todettua. Lisäksi ehdotettu sääntely velvoittaisi Verohallinnon tallettamaan tiedon tietojen käsittelystä ja

määrittäisi tiedon säilytysajan. Kuten alkuperäisen esityksen perusteluissa on todettu, luonnollisen henkilön tiedolliset oikeudet voidaan toteuttaa sen jälkeen, kun tietojen antaminen ei enää vaaranna verovalvontaa, mutta tietosuojavaltuutettu voi pyynnöstä tarkastaa rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden silloinkin, kun rekisteröity itse ei voi käyttää tarkastusoikeutta.

21 a §. Tietopyyntö vertailutietotarkastuksessa. Täydentävässä hallituksen esityksessä verotusmenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 21 a §, joka koskisi tietopyyntöä vertailutietotarkastuksessa. Alkuperäisessä esityksessä ei ehdotettu säädettäväksi uutta 21 a §:ää, mutta alkuperäisen esityksen 21 §:n 2 momentissa oli joiltain osin samoja asioita.

Lisättäväksi ehdotetussa 21 a §:ssä määritellään perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyn mukaisesti ne edellytykset, joiden perusteella voidaan arvioida, että pyydetty tiedot ovat välttämättömiä verovalvonnan kannalta. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan alkuperäisessä esityksessä ehdotettua sääntelyä on perustuslain 10 §:stä johtuvista syistä täsmennettävä myös siten, ettei se mahdollista massamuotoista ja yksilöimätöntä tietojen keräämistä.

Täydentävässä esityksessä ehdotettavassa 21 a §:ssä säädettäisiin tietopyynnön rajaamisesta verovalvonnessa välttämättömiin tietoihin siten, että pyydettyjen tietojen ei voitaisi katsoa olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa tarkoitetulla tavalla massamuotoisia ja yksilöimättömiä, kun lisäksi otetaan huomioon ehdotettavan 21 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vertailutietotarkastuksen toimittamiselle. Ehdotettavan sääntelyn mukaisessa tietopyynnössä käytettävät rajausehdot rajaisivat tietopyynnön kohteena olevan verovelvollisjoukon ja pyydettyvät tiedot täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, vaikka tietopyynnössä ei sinänsä yksilöitäisi verovelvollisia esimerkiksi nimellä, henkilötunnuksella tai yritys- ja yhteisötunnuksella. Ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa olevan perustuslain 10 §:n mukainen ja siten täyttävän perustuslakivaliokunnan lausunnon edellytyksen siitä, ettei sääntely mahdollista massamuotoista ja yksilöimätöntä tietojen keräämistä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vertailutietotarkastuksessa Verohallinto voisi esittää tiedonantovelvolliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että vaatimuksessa ei yksilöidä kaikkia niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisöitä, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Momentissa säädettäisiin myös, että tietopyynnössä olisi yksilöitävä se verotusta koskeva velvoite, jonka noudattamisen valvontaan tarkastus kohdistuu. Ehdotuksen mukaan tietopyynnön olisi oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu valvottavan velvoitteen noudattamisen valvonnessa välttämättömiin tietoihin. Lisäksi tietopyynnön perusteluihin olisi ehdotuksen mukaan kirjattava ne seikat, joiden perusteella Verohallinto katsoo, että pyydetty tiedot ovat verovalvonnessa välttämättömiä.

Verrattuna alkuperäisessä esityksessä ehdotettuun 21 §:n 2 momenttiin, ehdotetun 21 a §:n 1 momentissa säädettäisiin vielä täsmällisemmin siitä, että pyynnön tulee kohdistua valvottavan velvoitteen noudattamisen valvonnessa välttämättömiin tietoihin ja että Verohallinnon tulee perustella välttämättömyys pyynnössä. Välttämättömyysperustelun tulisi sisältää perustelu kaikkien ehdotetun 21 §:n 1 momentin edellytysten täyttymisestä sekä siitä, miten Verohallinto on päättänyt ehdotettavan 21 a §:n 2 momentin mukaisiin tietopyynnön rajauksiin. Jos kyse olisi ehdotetun 21 §:n 2 momentissa tarkoitetusta toistuvasta vertailutietotarkastuksesta, pyynnön tulisi sisältää perustelu myös 21 §:n 2 momentin edellytysten täyttymisestä. Lisäksi Verohallinnon tulisi pyynnössä yksilöidä se verotusta koskeva velvoite, jonka noudattamisen valvontaan tarkastus kohdistuu.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin edelleen 1 momentin mukaista tietopyynnön rajaamista vain välttämättömiin tietoihin. Momentissa säädettäisiin, että Verohallinnon on rajattava tietopyyntö siten, että pyyntö kohdistuu vain sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vireillä

olevan vertailutietotarkastuksen kohteena olevan ja tietopyynnössä yksilöidyn verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden tai muun velvoitteen noudattamisen valvomiseksi. Momentin mukaan tietopyynnössä on määriteltävä sellaiset hakuehdot, euromääräiset rajat tai muut vastaavat pyyntöä rajaavat tosiseikat, joiden perusteella varmistetaan, että tiedonantovelvollisen antamat tiedot eivät sisällä muita kuin edellä tarkoitettuja vireillä olevan vertailutietotarkastuksen valvontakohteen kannalta välttämättömiä tietoja. Verohallinnon pitäisi harkintansa mukaan määritellä, mitä hakuehtoja yksittäisessä tietopyynnössä on tarpeen käyttää. Verohallinto voisi esimerkiksi käyttää euromääräistä rajaa hakuehtona yksittäisessä tietopyynnössä, riippuen siitä onko euromääräinen rajausta tarpeen sen varmistamiseksi, että pykälässä säädetty edellytys tietojen välttämättömyydelle toteutuu.

Ehdotetussa 2 momentissa vertailutietotarkastusten käyttöalaa rajattaisiin huomattavasti maksutapahtumatietojen osalta. Jos valvonnan kohteena on luonnollisten henkilöiden verotusta koskevien velvoitteiden noudattaminen, luonnollisia henkilöitä koskevista maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin maksutapahtumista voisi momentin mukaan pyytää tietoja vain, jos maksu on tapahtunut Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen. Maksupalvelulain esitöiden mukaan tyyppillinen maksutili on esimerkiksi pankissa oleva päivittäisten raha-asioiden hoitoon tarkoitettu käyttötili, mutta määritelmän piiriin kuuluvat myös esimerkiksi luottokorttitilit ja muut niitä vastaavat maksutapahtumien toteuttamiseen käytettävät tilit¹. Käytännössä säännöksessä tarkoitetut maksutilin maksutapahtumat kattaisivat siten maksutileillä tapahtuvat tilisiirrot ja korttimaksutapahtumat.

Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen tapahtuvilla maksutapahtumilla tarkoitettaisiin sellaisia tilisiirtoja, jotka saapuvat suomalaiselle tilille ulkomailta tai lähtevät suomalaiselta tililtä ulkomaille. Korttimaksujen osalta tarkoitettaisiin vastaavasti maksutapahtumia, jotka maksettaisiin Suomessa myönnettyllä maksukortilla ulkomaille tai joilla hyvitetäisiin Suomessa myönnettyä maksukorttia ulkomailta. Säännös koskisi sanamuotonsa mukaisesti vain maksutilin maksutapahtumien pyytämistä esimerkiksi pankilta tai kortin liikkeellelaskijalta. Säännös ei siten rajoittaisi tietojen pyytämistä suoraan esimerkiksi suorituksen maksajalta tai saajalta myös kotimaisissa tilanteissa. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi tietojen pyytäminen kultaa ostavan yhtiön ostoista tai muu jäljempänä esimerkissä 5 kuvattu tilanne.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin alkuperäiseen esitykseen verrattuna vielä täsmällisemmin tietopyynnön rajaamisesta. Momentin edellyttämät pyyntöä rajaavat tosiseikat toisivat lain tasolle tarkennusta siitä, miten Verohallinnon tulee rajata tietopyyntö. Esimerkiksi euromääräinen rajausta, joka on mainittu alkuperäisen esityksen perusteluissa, säädettäisiin 2 momentissa yhdeksi rajausehdoksi, jota tulisi käyttää, jos tietyn vähimmäismäärän alittavat suoritukset eivät olisi verovalvonnassa välttämättömiä. Merkittävin tietopyynnön rajaamista koskeva muutos verrattuna alkuperäiseen esitykseen koskisi luonnollisten henkilöiden verovalvonnassa maksutilien kotimaisten maksutapahtumien rajaamista kokonaan tietopyynnön ulkopuolelle. Muutoksilla turvattaisiin se, että sääntely ei voisi mahdollistaa liian laajaa maksutapahtumatietojen pyytämistä esimerkiksi siten, että maksutapahtumien perusteella olisi mahdollista muodostaa kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä. Säännös rajoittaisi merkittävästi Verohallinnon oikeutta maksutapahtumien pyytämiseen vertailutietotarkastuksessa. Toisaalta luonnollisten henkilöiden verovalvonnan kannalta välttämättömät maksutilien maksutapahtumatiedot ovat tyyppisesti rajat ylittäviä. Rajat ylittäviin maksuihin kohdistuvan veroriskin voidaan arvioida kasvavan myös jatkossa, sillä maksuliikenne ja muut palvelut kansainvälistyvät nopeasti ja ovat yhä suuremman suomalaisen asiakasjoukon saatavilla.

¹ HE 169/2009 vp, s. 36.

Verohallinto saa verotusmenettelystä annetun lain 3 luvussa tarkoitettujen sivullisten yleisten tiedonantovelvollisuuksien nojalla kattavasti tietoa kotimaisten tiedonantovelvollisten maksamista tai välittämistä rahanarvoisista suorituksista. Tällaisia ovat esimerkiksi työnantajan maksamat palkat ja sijoituspalveluyrityksen välittämät arvopaperikaupat. Tällaisten suoritusten verovalvonnassa ei siten yleensä ole tarpeen saada vertailutietoja vertailutietotarkastuksella, koska verovalvonnassa tarvittavat tiedot ovat jo Verohallinnolla. Sivullisen yleiset tiedonantovelvollisuudet eivät kuitenkaan kata ulkomaisia toimijoita yhtä laajasti kuin kotimaisia. Lisäksi Verohallinnossa on havaittu, että ulkomaisten toimijoiden riski jättää suorituksia ilmoittamatta on merkittävästi suurempi kuin kotimaisilla toimijoilla. Ulkomaisten toimijoiden tapauksessa rahanarvoiset suoritukset maksetaan usein ulkomailta suomalaiselle maksutilille, jolloin Verohallinnon verovalvonnassa välttämätöntä tietoa on saatavissa rajat ylittävistä maksutapahtumista. On myös mahdollista, että Suomesta maksetaan esimerkiksi sijoitustoimintaan liittyen suorituksia ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen ulkomaiselle tilille. Tällaisetkin maksutapahtumat, jotka suuntautuvat Suomesta ulkomaille, voivat olla verovalvonnassa välttämättömiä, jotta Verohallinto voi valvoa, että verovelvollinen on ilmoittanut ulkomaisen sijoitustoiminnan veronalaiset tuotot oikein. Koska Verohallinto ei saa muuta kautta tietoa rajat ylittävistä luonnollisten henkilöiden maksutapahtumista ja koska niihin liittyy kotimaisiin maksutapahtumiin verrattuna huomattavasti enemmän veroriskejä, Verohallinnon on tärkeää saada tehokkaan verovalvonnan suorittamiseksi niistä vertailutietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Verohallinnon on tietopyynnössä velvoitettava tiedonantovelvollista poistamaan annettavista tiedoista nimi- ja muut yksilöintitiedot, jotka koskevat sitä osapuolta, jonka ilmoittamisvelvollisuuden tai muun verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan vertailutietotarkastus ei kohdistu, jos tämä toinen osapuoli on luonnollinen henkilö, eikä toisen osapuolen henkilöllisyys vaikuta suoraan verovalvonnan kohteena olevan verovelvollisen verotukseen. Ehdotettu 3 momentti vastaisi pääosin alkuperäisen esityksen perusteluissa todettua. Ehdotetulla 3 momentilla suojattaisiin luonnollisen henkilön yksityisyyttä ja varmistettaisiin, että Verohallinnolle luovutetaan vain verovalvonnassa välttämätöntä tietoa. Tällainen tilanne on kuvattu jäljempänä esimerkissä 1.

Ehdotetun säännöksen ja yleisen tietosuoja-asetuksen periaatteet täyttäviä esimerkkejä tietopyyntöjen rajaamisesta:

Esimerkki 1

Verohallinnolla on arvonnäkökulmasta koskevan unionin oikeuden mukaisesti velvollisuus valvoa Suomeen suuntautuvaa rajat ylittävää kaupankäyntiä. Verohallinnolla ei ole mitään nimenomaista säännönmukaista tietolähdettä, josta saisi tietoja yksittäisistä myyntitapahtumista. Vertailutietotarkastuksella Verohallinto voi kuitenkin saada pankeilta tietoja ulkomaalaisesta rahaliikenteestä. Vertailutietotarkastus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi siten, että Verohallinto yksilöi ne ulkomaiset verkkokauppiat, jotka ovat valvonnan kohteena, ja pyytäisi pankkeja toimittamaan ilman maksajan nimi- tai muita yksilöintitietoja ne maksutapahtumat, joissa nämä kauppiat ovat maksun saajina. Tällainen tietopyyntö kohdistuisi nimenomaisesti sellaisiin yksilöityihin tietoihin, jotka ovat verovalvonnassa välttämättömiä.

Esimerkki 2

Henkilön on tuloverotuksessa ilmoitettava kotimaisten tulojen lisäksi myös ulkomaan tulot. Verohallinto saa kotimaisista tuloista sivullistietojä kattavasti,

mutta ulkomaisille toimijoille ei ole mahdollista säätää vastaavaa tiedonantovelvoitetta. Verohallinto saa tietoja kansainvälistä tietojenvaihtoa koskevan sääntelyn nojalla, mutta nämä tiedot eivät kata kaikkia tilanteita. Tiedot tulevat myös eri aikoihin eri maista. Pankeilla on tiedot maksutilien maksutapahtumatiedoista, joiden perusteella voidaan selvittää, onko verovelvollinen ilmoittanut ulkomailta saadut tulot tai onko ilmoittaminen laiminlyöty. Verohallinto yksilöi pyynnössään ne tuloihin liittyvät rajaukset, joiden perusteella pankki voisi poimia sellaiset ulkomailta tulleet maksutapahtumat, jotka ovat verovalvonnan kohteena. Tällaisia rajoituksia olisivat esimerkiksi maksun yhteydessä palkanmaksua yksilöivä tai muu vastaava käsite sekä eurorajat. Näin yksilöityinä Verohallinnon pyyntö kohdistuisi vain sellaisiin yksilöityihin tietoihin, jotka ovat verovalvonnessa välttämättömiä. Tietopyynnön vastauksena tulisi näillä rajoituksilla vain sellaisia palkkatietoja, jotka verovelvollisen olisi lähtökohtaisesti pitänyt ilmoittaa veroilmoituksellaan. Tiedot rajoittuvat vain ulkomailta tapahtuvaa palkanmaksua koskeviin tilisiirtoihin, eikä niistä voi saada kokonaiskuvaa suoritusten saajan yksityiselämästä.

Esimerkki 3

Verohallinto valvoo lähdeverotuksen alaisten osinkojen maksamisen ja lähdeveron palauttamisen järjestelyitä. Järjestelyissä haetaan lähdeveron palautuksia usealta valtiolta ilmoittamalla osinkoerän osingonmaksuja useille tahoille eri valtioissa tai siirretään osakkeita matalan verotuksen maahan ja takaisin alkuperäiselle omistajalle. Tällä on tarkoitus välttää lähdeveron perimistä suomalaisen yhtiön maksamasta osingosta. Vertailutietotarkastus on välttämätön toimenpide näiden tilanteiden tunnistamiseksi ja valvontakohteiden valitsemiseksi. Tietoja ei olisi mahdollista saada muutoin. Vertailutietotarkastuksessa pyydetään tietoja hallintarekisteröidyistä tileistä ja kaupintatileistä sekä tiedot tilien omistajista sekä hallintarekisteröinnin hoitajista.

Esimerkki 4

Verohallinnolla on laissa säädetty velvollisuus valvoa rakennustyömaita koskevia ilmoitusvelvoitteita. Vertailutietotarkastus voidaan tehdä yhteisen työmaan päätoteuttajaan pyytämällä kulunvalvontatietoja urakoitsijoista ja rakennustyömaalla työskentelevistä henkilöistä. Verovalvonta kohdistuu vain rakennustyömaalla työskenteleviin henkilöihin ja pyyntö kohdennettaisiin nimenomaisesti koskemaan tällaisia henkilöitä. Tällöin pyyntö olisi rajattu verovalvonnessa välttämättömiin tietoihin.

Esimerkki 5

Vertailutietotarkastuksella voidaan valvoa myös esimerkiksi kunnan myyntiä, sähkön myyntiä tai tuulivoimayhtiön kiinteistönomistajille maksamia korvauksia. Tällöin verovalvonnan kannalta välttämättömiä tietoja voidaan pyytää esimerkiksi kunnan ostavalta yhtiöltä, sähköä ostavalta yhtiöltä tai tuulivoimayhtiöltä.

84 §. Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta. Pykälän 1 momentin viitauksesta Verohallinnosta annettuun lakiin ehdotetaan poistettavaksi säädösnumero. Lain säädösnumero mainittaisiin jatkossa ehdotetussa 21 §:n 1 momentissa.

5 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.7.2026.

6 Suhde täydennettävään esitykseen

Esityksellä muutettaisiin täydennettävän hallituksen esityksen (HE 141/2025 vp) lakiehdotusta. Täydennyksissä on osittain kysymys täydennettävän esityksen perusteluissa esitettyjen asioiden nostamisesta sääntelyyn ja osittain uusista täsmennyksistä tai poistoista.

7 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Alkuperäisen hallituksen esityksen (HE 141/2025 vp) jaksossa 10 on selostettu yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevaa kansallista ja EU-sääntelyä sekä asiaan liittyvää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Alkuperäisen hallituksen esityksen sääätämisjärjestysperusteluissa esitetty on edelleen merkityksellistä myös täydentävän esityksen näkökulmasta, eikä sitä ole tarpeen enemmälti toistaa täydentävässä esityksessä. Täydentävässä hallituksen esityksessä alkuperäiseen lakiehdotukseen esitettävillä muutoksilla toteutetaan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 48/2025 vp lakiehdotukseen edellyttämät muutokset. Tässä esityksessä sääätämisjärjestysperusteluissa keskitytään vain edellä mainitussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa esiin tuotuihin huomioihin. Muilta osin tässä esityksessä tukeudutaan alkuperäisessä hallituksen esityksessä esitettyyn.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan PeVL 48/2025 vp alkuperäisen hallituksen esityksen lakiehdotusta tarkastellessaan huomiota välttämättömyyskriteerin toteutumiseen sekä sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden edellytyksiin. Perustuslakivaliokunta esitti, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain sääätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan sääntelyn täsmentämisestä, vertailutietotarkastuksen tekemisen perusteiden sääntelystä, vertailutietotarkastuksen käytön viimesijaisuudesta, tietojen keräämisen laajuudesta ja tarkastusten toistuvuudesta, oikeusturvasta sekä tarpeesta saattaa valtiovarainvaliokunnan mietintöluonnos perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Perustuslakivaliokunta katsoi muun ohessa, että alkuperäisen esityksen ehdotusta verotusmenettelylain 21 §:n 1 momentiksi ei voida pitää asianmukaisena perustuslain 2 §:n 3 momentin kannalta, koska siitä ei ilmene, mihin harkintaan Verohallinto perustaa toimivaltansa käytön. Lausunnon mukaan säännöstä on perustuslaista johtuvista syistä tarkennettava siten, että siitä ilmenevät ne perusteet, joilla Verohallinto voi perustella vertailutietotarkastuksen tekemistä.

Perustuslakivaliokunta katsoi lisäksi, että ehdotettu sääntely ei perustuslakivaliokunnan mielestä täytä perustuslakivaliokunnan käytännössä tiedonsaantioikeuden täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden osalta asetettuja vaatimuksia. Ehdotettua sääntelyä on perustuslain 10 §:stä johtuvista syistä täsmennettävä siten, että siinä tarkemmin määritellään ne edellytykset, joiden perusteella voidaan arvioida, että pyydytetyt tiedot ovat välttämättömiä verovalvonnan kannalta.

Perustuslakivaliokunta totesi myös lausunnossaan, että välttämättömyyden kytkemisestä viimesijaisuuteen esimerkiksi siten, että vertailuverotietotarkastuksen käyttö olisi mahdollista vain, jos Verohallinto ei ole saanut välttämättömiä tietoja tavallisella, kohdennetulla verotarkastuksella tai kohdennetulla sivullisen tiedonantovelvollisuudella, tulisi säätää nimenomaisesti laissa. Perustuslakivaliokunta katsoi myös, että ehdotettua sääntelyä on perustuslain 10 §:stä johtuvista syistä täsmennettävä siten, ettei se mahdollista massamuotoista ja yksilöimätöntä tietojen ke-

räämistä eikä myöskään tarkastusten toteuttamista toistuvasti ilman laissa säädettyjä, asianmukaisia lisäedellytyksiä. Lisäksi perustuslakivaliokunta piti perustuslain 10 ja 21 §:n kannalta välttämättömänä vahvistaa yksilön jälkikäteistä oikeusturvaa koskevaa sääntelyä.

Täydentävässä esityksessä on otettu huomioon edellä mainitussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset, kuten edellä luvussa 4 on tarkemmin esitetty. Täydentävässä esityksessä vertailutietotarkastuksen toimittamisen edellytyksiä koskevaa säännöstä on muun ohessa tarkennettu täsmentämällä vertailutietotarkastuksen käyttöalaa pykälätasolla. Vertailutietotarkastuksessa tiedonantovelvolliselle esitettävää tietopyyntöä koskevia edellytyksiä on myös täsmennetty ja tietopyynnön käyttöalaa on merkittävältä osin kavennettu. Ehdotuksen mukaan Verohallinto ei voisi pyytää tietoja luonnollisten henkilöiden kotimaisista maksutilin maksutapahtumista, kun valvonnan kohteena on luonnollisten henkilöiden verovelvoitteiden noudattaminen. Esitykseen tehdyillä muutoksilla ja täsmennyksillä pyritään varmistamaan tietopyyntöjen kohdistuminen vain verovalvonnan kannalta välttämättömiin tietoihin siten, että sääntely täyttää perustuslakivaliokunnan käytännössä tiedonsaantioikeuden täsmällisyydelle, tarkkarajaisuudelle ja oikeasuhtaisuudelle asetetut vaatimukset. Täydentävässä esityksessä ehdotettavissa muutoksissa on toisaalta pyritty myös ottamaan huomioon esityksen tavoitteen toteutuminen eli Verohallinnon tiedonsaannin ja toimintaedellytyksien varmistaminen sen hoitaessa tehtäväänsä kerätä varoja julkisen toiminnan rahoittamiseksi.

Edellä esitetyn perusteella ehdotettu säännös voitaisiin hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin asian merkityksellisyyden ja perustuslakivaliokunnan alkuperäisestä esityksestä antaman lausunnon vuoksi suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiassa lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 141/2025 vp) lakiehdotuksen tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuna.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 21 § ja 84 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 21 § osaksi laissa 1411/2010 ja 84 §:n 1 momentti laissa 520/2010, sekä *lisätään* lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

21 §

Vertailutietotarkastus

Verohallinto voi toimittaa Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentissa Verohallinnon tehtäväksi säädetyn verovalvonnan suorittamiseksi verotarkastuksen myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tai vaaditaan luovuttamaan tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (*vertailutietotarkastus*). Vertailutietotarkastuksen on kohdistuttava sellaisen verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan, jonka laiminlyönti muodostaa taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa, jos se on välttämätöntä verovalvonnan suorittamiseksi sen takia, että Verohallinto ei voi saada valvontaa varten tietoja sivulliselta muiden tässä laissa säädettyjen tiedonantovelvoitteiden perusteella.

Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen saman velvoitteen noudattamisen valvomiseksi, jos riski velvoitteen laiminlyönnistä ei ole poistunut. Lisäksi edellytyksenä on, että velvoitteen laiminlyönti muodostaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla edelleen taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle, ja että uusi vertailutietotarkastus on välttämätön kyseisen velvoitteen noudattamisen valvonnessa.

Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen.

Verohallinto saa käsitellä vertailutietotarkastuksessa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasäädös) 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja välillisesti ilmenee vertailutietotarkastuksella pyydyistä tiedoista ja tietojen käsittely on välttämätöntä verovalvonnessa. Vertailutietotarkastusta ei saa toimittaa siinä tarkoituksessa, että kerättäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai että muodostettaisiin kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä.

Vertailutietotarkastuksella saatuja tietoaaineistoja saa käsitellä vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on nimetty tällaisten tehtävien suorittamiseen.

Verohallinnon on hävitettävä vertailutietotarkastuksella saadut tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi. Tiedot, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä, on kuitenkin aina hävitettävä viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun tiedot on annettu Verohallinnolle. Verohallinnon on rekisteröidyn tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi talletettava tieto siitä, onko luonnollisen henkilön tietoja käsitelty vertailutietotarkastuksella, ja tieto siitä mihin 21 a §:n mukaiseen tietopyyntöön käsittely liittyy. Nämä tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä ajankohdasta, kun Verohallinto on saanut vertailutietoaaineiston. Luonnollisella henkilöllä on pyynnöstä oikeus saada tieto henkilötietojensa käsittelystä vertailutietotarkastuksella.

21 a §

Tietopyyntö vertailutietotarkastuksessa

Vertailutietotarkastuksessa Verohallinto voi esittää tiedonantovelvolliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että vaatimuksessa ei yksilöidä kaikkia niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisöitä, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Tietopyynnössä on yksilöitävä se verotusta koskeva velvoite, jonka noudattamisen valvontaan tarkastus kohdistuu. Tietopyynnön on oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu valvottavan velvoitteen noudattamisen valvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyynnön perusteluihin on kirjattava ne seikat, joiden perusteella Verohallinto katsoo, että pyydetyt tiedot ovat verovalvonnassa välttämättömiä.

Verohallinnon on rajattava tietopyyntö siten, että pyyntö kohdistuu vain sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vireillä olevan vertailutietotarkastuksen kohteena olevan ja tietopyynnössä yksilöidyn verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden tai muun velvoitteen noudattamisen valvomiseksi. Tietopyynnössä on määriteltävä sellaiset hakuehdot, euromääräiset rajat tai muut vastaavat pyyntöä rajaavat tosiseikat, joiden perusteella varmistetaan, että tiedonantovelvollisen antamat tiedot eivät sisällä muita kuin edellä tarkoitettuja vireillä olevan vertailutietotarkastuksen valvontakohteen kannalta välttämättömiä tietoja. Jos valvonnan kohteena on luonnollisten henkilöiden verotusta koskevien velvoitteiden noudattaminen, luonnollisia henkilöitä koskevista maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin maksutapahtumista voi kuitenkin pyytää tietoja vain, jos maksu on tapahtunut Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen.

Verohallinnon on tietopyynnössä velvoitettava tiedonantovelvollista poistamaan annettavista tiedoista nimi- ja muut yksilöintitiedot, jotka koskevat sitä osapuolta, jonka ilmoittamisvelvollisuuden tai muun verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan vertailutietotarkastus ei kohdistu, jos tämä toinen osapuoli on luonnollinen henkilö, eikä toisen osapuolen henkilöllisyys vaikuta suoraan verovalvonnan kohteena olevan verovelvollisen verotukseen.

84 §

Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta

Keskusverolautakunta voi verovelvollisen tai yhtymän kirjallisesta hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuloverotuksesta siten kuin Verohallinnosta annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 21 § ja 84 §:n 1 momentti, sellaisina
kuin ne ovat, 21 § osaksi laissa 1411/2010 ja 84 §:n 1 momentti laissa 520/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

21 §

21 §

Vertailutietotarkastus

Vertailutietotarkastus

Verotarkastus voidaan toimittaa myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (*vertailutietotarkastus*).

Verohallinto voi toimittaa Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentissa Verohallinnon tehtäväksi säädetyn verovalvonnan suorittamiseksi verotarkastuksen myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tai vaaditaan luovuttamaan tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (vertailutietotarkastus). Vertailutietotarkastuksen on kohdistuttava sellaisen verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan, jonka laiminlyönti muodostaa taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa, jos se on välttämätöntä verovalvonnan suorittamiseksi sen takia, että Verohallinto ei voi saada valvontaa varten tietoja siivulliselta muiden tässä laissa säädettyjen tiedonantovelvoitteiden perusteella.

Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen saman velvoitteen noudattamisen valvomiseksi, jos riski velvoitteen laiminlyönnistä ei ole poistunut. Lisäksi edellytyksenä on, että velvoitteen laiminlyönti muodostaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla edelleen taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai mer-

kittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle, ja että uusi vertailutietotarkastus on välttämätön kyseisen velvoitteen noudattamisen valvonnassa.

Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen.

Verohallinto saa käsitellä vertailutietotarkastuksessa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja välillisesti ilmenee vertailutietotarkastuksella pyydettyistä tiedoista ja tietojen käsittely on välttämätöntä verovalvonnassa. Vertailutietotarkastusta ei saa toimittaa siinä tarkoituksessa, että kerätäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai että muodostettaisiin kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä.

Vertailutietotarkastuksella saatuja tietoaineistoja saa käsitellä vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on nimetty tällaisten tehtävien suorittamiseen.

Verohallinnon on hävitettävä vertailutietotarkastuksella saadut tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi. Tiedot, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä, on kuitenkin aina hävitettävä viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun tiedot on annettu Verohallinnolle. Verohallinnon on rekisteröidyn tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi talletettava tieto siitä, onko luonnollisen henkilön tietoja käsitelty vertailutietotarkastuksella, ja tieto siitä mihin 21 a §:n mukaiseen tietopyyntöön käsittely liittyy. Nämä tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä ajankohdasta, kun Verohallinto on saanut vertailutietoaineiston. Luonnollisella henkilöllä on pyynnöstä oikeus saada tieto henkilötietojensa käsittelystä vertailutietotarkastuksella.

21 a §

Tietopyyntö vertailutietotarkastuksessa

Vertailutietotarkastuksessa Verohallinto voi esittää tiedonantovelvolliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että vaatimuksessa ei yksilöidä kaikkia niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisetyksia, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Tietopyynnössä on yksilöitävä se verotusta koskeva velvoite, jonka noudattamisen valvontaan tarkastus kohdistuu. Tietopyynnön on oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu valvottavan velvoitteen noudattamisen valvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyynnön perusteluihin on kirjattava ne seikat, joiden perusteella Verohallinto katsoo, että pyydettyt tiedot ovat verovalvonnassa välttämättömiä.

Verohallinnon on rajattava tietopyyntö siten, että pyyntö kohdistuu vain sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vireillä olevan vertailutietotarkastuksen kohteena olevan ja tietopyynnössä yksilöidyn verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden tai muun velvoitteen noudattamisen valvomiseksi. Tietopyynnössä on määriteltävä sellaiset hakuehdot, euromääräiset rajat tai muut vastaavat pyyntöä rajaavat tosiseikat, joiden perusteella varmistetaan, että tiedonantovelvollisen antamat tiedot eivät sisällä muita kuin edellä tarkoitettuja vireillä olevan vertailutietotarkastuksen valvontakohteen kannalta välttämättömiä tietoja. Jos valvonnan kohteena on luonnollisten henkilöiden verotusta koskevien velvoitteiden noudattaminen, luonnollisia henkilöitä koskevista maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin maksutapahtumista voi kuitenkin pyytää tietoja vain, jos maksu on tapahtunut Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen.

Verohallinnon on tietopyynnössä velvoitettava tiedonantovelvollista poistamaan annettavista tiedoista nimi- ja muut yksilöintitiedot, jotka koskevat sitä osapuolta, jonka ilmoittamisvelvollisuuden tai muun verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan vertailutietotarkastus ei kohdistu, jos tämä toinen osapuoli on luonnollinen henkilö, eikä toisen osapuolen henkilöllisyys vaikuta suoraan verovalvonnan kohteena olevan verovelvollisen verotukseen.

Voimassa oleva laki

Täydentävä ehdotus

84 §

84 §

Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta

Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta

Keskusverolautakunta voi verovelvollisen tai yhtymän kirjallisesta hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuloverotuksesta siten kuin Verohallinnosta annetussa laissa (503/2010) säädetään.

Keskusverolautakunta voi verovelvollisen tai yhtymän kirjallisesta hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuloverotuksesta siten kuin Verohallinnosta annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 21 § ja 84 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 21 § osaksi laissa 1411/2010 ja 84 §:n 1 momentti laissa 520/2010, sekä lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

Alkuperäinen ehdotus

Täydentävä ehdotus

21 §

21 §

Vertailutietotarkastus

Vertailutietotarkastus

Verotarkastus voidaan toimittaa myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tai vaaditaan luovuttamaan tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (*vertailutietotarkastus*).

Verohallinto voi toimittaa Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentissa Verohallinnon tehtäväksi säädetyn verovalvonnan suorittamiseksi verotarkastuksen myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tai vaaditaan luovuttamaan tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa (vertailutietotarkastus). Vertailutietotarkastuksen on kohdistuttava sellaisen verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan, jonka laiminlyönti muodostaa taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa, jos se on välttämätöntä verovalvonnan suorittamiseksi sen takia, että Verohallinto ei voi saada valvontaa varten tietoja sivulliselta muiden tässä laissa säädettyjen tiedonantovelvoitteiden perusteella.

Verohallinto voi esittää sivulliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että vaatimuksessa ei yksilöidä kaikkia niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisöitä, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Tietopyynnön on oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyyntö on rajoitettava siten, että siitä käyvät ilmi ne verotuksessa merkitykselliset tosiseikat, taloudelliset tapahtumat tai taloudelliset toimijat, joiden

Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen saman velvoitteen noudattamisen valvomiseksi, jos riski velvoitteen laiminlyönnistä ei ole poistunut. Lisäksi edellytyksenä on, että velvoitteen laiminlyönti muodostaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla edelleen taloudellisesti merkittävän riskin verotulojen lainmukaiselle kertymiselle tai merkittävän riskin verovelvollisten yhdenvertai-

Alkuperäinen ehdotus

perusteella tiedonantovelvollinen voi tunnistaa ne välttämättömät tiedot, joihin vertailutietotarkastus on kohdennettu. Vertailutietotarkastus voidaan toimittaa myös toistuvasti kohdennettuna samaan tiedonantovelvolliseen. Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen.

Verohallinto saa käsitellä vertailutietotarkastuksessa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja välillisesti ilmenee 2 momentin nojalla pyydetyistä tiedoista ja tietojen käsittely on välttämätöntä verovalvonnassa.

Edellytyksenä 2 ja 3 momentin mukaiselle tietojen käsittelylle on, että on toteutettu rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojatoimet sekä seuraavat suojatoimet:

1) vertailutietotarkastuksella saatuja tietoaineistoja käsittelee vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on erityisesti nimetty ja saanut luvan tällaisten tehtävien suorittamiseen;

2) Verohallinto ylläpitää luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevia korkeita ammatillisia vaatimuksia vertailutietojen käsittelyssä ja lisäksi tietoja käsittelevät virkamiehet ovat erittäin luotettavia ja heillä on asianmukainen osaaminen myös laajojen tietoaaineistojen eettiseen käsittelyyn;

3) Verohallinto huolehtii teknisten ja organisaatioon liittyvien toimenpiteiden avulla, että tietoturva toteutuu vertailutietojen käsittelyssä teknisesti korkeatasoisesti;

4) Verohallinto hävittää tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi; tiedot, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä, hävitetään kuitenkin aina viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun tiedot on annettu Verohallinnolle.

Täydentävä ehdotus

suuden toteutumiselle, ja että uusi vertailutietotarkastus on välttämätön kyseisen velvoitteen noudattamisen valvonnassa.

(ks. ehdotettu 3 mom. ja 21 a §)

Verohallinto ei saa luovuttaa vertailutietotarkastuksella saatua aineistoa sellaisenaan edelleen.

(ks. ehdotettu 4 mom.)

Verohallinto saa käsitellä vertailutietotarkastuksessa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, jos tällaisia tietoja välillisesti ilmenee *vertailutietotarkastuksella* pyydetyistä tiedoista ja tietojen käsittely on välttämätöntä verovalvonnassa. *Vertailutietotarkastusta ei saa toimittaa siinä tarkoituksessa, että kerätäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai että muodostettaisiin kokonaiskuva henkilön yksityiselämästä.*

(ks. ehdotettu 5 ja 6 mom.)

Vertailutietotarkastuksella saatuja tietoaineistoja saa käsitellä vain sellainen Verohallinnon virkamies, joka on nimetty tällaisten tehtävien suorittamiseen.

Verohallinnon on hävitettävä vertailutietotarkastuksella saadut tiedot heti, kun ne todetaan verotuksessa tarpeettomiksi. Tiedot, joita ei ole käytetty verotustoimenpiteissä, on kuitenkin aina hävitettävä viimeistään kahden vuoden kuluttua siitä, kun tiedot on annettu Verohallinnolle. Verohallinnon on rekisteröidyn tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi talletettava tieto siitä, onko luonnollisen henkilön tietoja käsitelty vertailutietotarkastuksella, ja tieto siitä mihin 21 a §:n mukaiseen tietopyyntöön käsittely liittyy. Nämä tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä ajankohdasta, kun Verohallinto on saanut vertailutietoaineiston. Luonnollisella henkilöllä on pyynnöstä oikeus saada tieto henkilötietojensa käsittelystä vertailutietotarkastuksella.

21 a §

Tietopyyntö vertailutietotarkastuksessa

Vertailutietotarkastuksessa Verohallinto voi esittää tiedonantovelvolliselle vaatimuksen tietojen luovuttamisesta siten, että vaatimuksessa ei yksilöidä kaikkia niitä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisuuksia, yhtymiä tai yhteisöjä, joita vertailutietotarkastuksella käsitellään. Tietopyynnössä on yksilöitävä se verotusta koskeva velvoite, jonka noudattamisen valvontaan tarkastus kohdistuu. Tietopyynnön on oltava perusteltu ja tarkasti kohdennettu valvottavan velvoitteen noudattamisen valvonnassa välttämättömiin tietoihin. Tietopyynnön perusteluihin on kirjattava ne seikat, joiden perusteella Verohallinto katsoo, että pyydetyt tiedot ovat verovalvonnassa välttämättömiä.

Verohallinnon on rajattava tietopyyntö siten, että pyyntö kohdistuu vain sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vireillä olevan vertailutietotarkastuksen kohteena olevan ja tietopyynnössä yksilöidyn verotusta koskevan ilmoittamisvelvollisuuden tai muun vel-

voitteen noudattamisen valvomiseksi. Tietopyynnössä on määriteltävä sellaiset hakuehdot, euromääräiset rajat tai muut vastaavat pyyntöä rajaavat tosiseikat, joiden perusteella varmistetaan, että tiedonantovelvollisen antamat tiedot eivät sisällä muita kuin edellä tarkoitettuja vireillä olevan vertailutietotarkastuksen valvontakohteen kannalta välttämättömiä tietoja. Jos valvonnan kohteena on luonnollisten henkilöiden verotusta koskevien velvoitteiden noudattaminen, luonnollisia henkilöitä koskevista maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun maksutilin maksutapahtumista voi kuitenkin pyytää tietoja vain, jos maksu on tapahtunut Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen.

Verohallinnon on tietopyynnössä velvoitettava tiedonantovelvollista poistamaan annettavista tiedoista nimi- ja muut yksilöintitiedot, jotka koskevat sitä osapuolta, jonka ilmoittamisvelvollisuuden tai muun verotusta koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaan vertailutietotarkastus ei kohdistu, jos tämä toinen osapuoli on luonnollinen henkilö, eikä toisen osapuolen henkilöllisyys vaikuta suoraan verovalvonnan kohteena olevan verovelvollisen verotukseen.

84 §

Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta

Keskusverolautakunta voi verovelvollisen tai yhtymän kirjallisesta hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuloverotuksesta siten kuin Verohallinnosta annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
